LONDA

DRC HAKI ZA DIGITALI NA UJUMUISHAJI

UCHAPISHAJI WA PARADIGM INITIATIVE

RIPOTI YA 2020

PARADIGM INITIATIVE

www.paradigmhq.org

@ParadigmHQ

LONDA

DRC HAKI ZA DIGITALI NA UJUMUISHAJI 2020 RIPOTI

UCHAPISHAJI WA PARADIGM INITIATIVE

Imechapishwa na Paradigm Initiative
374 Borno Way, Yaba, Lagos, Nigeria
Email: media@paradigmhq.org
www.paradigmhq.org

Iliyochapishwa mnamo Aprili 2021

Ripoti iliyotolewa na Providence Baraka
Timu ya Uhariri: 'Gbenga Sesan, Kathleen Ndongmo, Koliwe Majama, Margaret Nyambura Ndung'u, Mawaki Chango, Nnenna Paul-Ugochukwu and Thobekile Matimbe.
Ubunifu na Luce Concepts

This publication may be reproduced for non-commercial use in any form provided due credit is given to the publishers, and the work is presented without any distortion.

Copyright © 2021 Paradigm Initiative

Creative Commons Attribution 4.0 International (CC BY 4.0)

LONDA

DRC HAKI ZA DIGITALI NA UJUMUISHAJI 2020 RIPOTI

UCHAPISHAJI WA PARADIGM INITIATIVE

Asasi za kiraia zinaendelea kufanya kazi ili kuendeleza haki za dijitali na ujumuishi barani Afrika, kuhakikisha njia bora zinapitishwa katika sera na sheria. Ripoti hii inachambua hali ya haki za dijitali na ujumuishi nchini Demokrasia ya Kongo, ikichunguza ukiukaji na mapungufu, ikiangazia utumiaji na utekelezwaji wa sera na sheria, ikiangazia hatua muhimu na kutoa mapendekezo kwa mandhari ya dijitali nchini Demokrasia ya Kongo. Pamoja na ripoti kutoka nchi 20, toleo hili linaangazia kati ya maswala mengine, pengo la kidijitali lililozidishwa na janga la COVID-19 na kufichua ukiukaji kwenye nyanja tofauti kama vile faragha, ufikiaji wa habari, na uhuru wa kujieleza na msingi wa sheria na sera ulioelezewa vizuri.

PARADIGM INITIATIVE

@ParadigmHQ

YALIYOMO

UTANGULIZI 1

SERA NA KANUNI ZA MTANDAO 2

HAKI ZA BINADAMU NA KUTENGWA KIDIJITALI 2

MAENDELEO CHANYA YA KUKUZA UJUMUISHAJI NA HAKI ZA BINADAMU 3

HITIMISHO NA MAPENDEKEZO 4

Jamhuri ya Demokrasia ya Kongo[1] ni nchi kubwa katika Afrika ya Kati yenye wakazi Zaidi ya million 88, na kuifanya iwe ya nne maarufu zaidi Afrika baada ya Nigeria, Habeshi, na Misri.[2]

UTANGULIZI

HAKI ZA DIJITALI NA UJUMUISHAI YA NCHI YA DEMOKRASIA YA KONGO

Nchi hiyo imeshikilia nafasi ya 49 kati ya nchi 54 za Kiafrika katika utawala wa kimataifa na alama 31.7 kati ya 100.0[3] na pato GDP la Dola za Kimarekani billioni 47.22 (USD) mnamo 2018[4] ikilinganishwa na billioni 38.01 (USD) mnamo 2017.[5] Nchi nzima ina mitandao minne ya simu ambayo ni: Airtel, Orange, Africel na Vodacom na watoa huduma wengine wa mtandao. Hadi leo, nchi hiyo ina karibu watumiaji milioni 16.35 wa mtandao kwenye vifaa tofauti, na kiwango cha kupenya cha asilimia 19.[6]

Jamhuri ya Kidemokrasia ya Kongo inapakana na nchi tisa jirani. Nchi hiyo inaongozwa na Rais Antoine-Félix Tshisekedi, kufuatia uchaguzi wa Desemba 2018 ambapo Mahakama ya Katiba ilimtangaza mshindi na mrithi wa Joseph Kabila ambaye aliongoza nchi kwa miaka 18.[7]

Watumiaji wa mtandao

Milioni 16.35

1. Banque Mondiale, https://www.worldbank.org/en/country/drc/overview#1
2. Wikipedia: https://fr.wikipedia.org/wiki/R%C3%A9publique_d%C3%A9mocratique_du_Congo
3. Mo Ibrahim FOUNDATION Rapport -2019: http://iiag.online/app.html?loc=CD&meas=PRI&view=overview
4. Banque Mondiale -2020: https://www.google.com/publicdata/explore?ds=d5bncppjof8f9_&met_y=ny_gdp_mktp_cd&idim=country:COD:RWA:UGA&hl=fr&dl=fr
5. Banque Mondiale -2020: https://www.google.com/publicdata/explore?ds=d5bncppjof8f9_&met_y=ny_gdp_mktp_cd&idim=country:COD:RWA:UGA&hl=fr&dl=fr#!ctype=c&strail=false&bcs=d&nselm=s&met_y=ny_gdp_mktp_cd&scale_y=lin&ind_y=false&idim=country:COD&ifdim=country:region:SSF&pit=1511647200000&hl=fr&dl=fr&ind=false
6. Datareportal - Janvier 2020: https://datareportal.com/reports/digital-2020-democratic-republic-of-the-congo
7. Wikipedia: https://fr.wikipedia.org/wiki/Joseph_Kabila

Katika mwongo mmoja uliopita, nchi hiyo imevutia wahusika kadhaa kuhusu maswala ya ukiukwaji wa haki za binadamu barani Afrika. Mamlaka imeweka kimkakati njia za kuzuia maandamano ya umma na kujieleza dhidi ya wale walio madarakani kwa kufunga mtandao, pamoja na huduma za ujumbe za simu, na pia kufanya vitendo vya uchujaji wa taarifa.[8]

Chini ya Kifungu cha 46 cha Sheria ya Mfumo wa sekta ya posta na mawasiliano ya simu, mamlaka zilikuwa na uwezo wa kukata "kwa muda mchache au zaidi na kwa kipindi ambacho kuna matumizi ya mitambo ya simu" kwa sababu za usalama wa umma na ulinzi wa kitaifa.[9] Chini ya Sheria hiyo, serikali ilikuwa na nguvu ya kutaifisha vifaa vya mawasiliano.

SERA NA KANUNI ZA MTANDAO

Nchi ilianzisha muswada mnamo Aprili 2017, ulioanzishwa na serikali, ambao ulipitishwa na Bunge mnamo Mei 7 2018 na kupitishwa Novemba 22 2018 katika ngazi ya Seneti.

Mnamo Novemba 25 2020, Sheria mpya ya Mawasiliano ya Simu (Sheria Namba 20/17 ya Novemba 25 2020) ilibadilishwa[10] Sheria ya Mfumo Namba 013-2002 ya Oktoba 16 2002[11] kwenye chapisho na mawasiliano ya simu katika Jamhuri ya Kidemokrasia ya Kongo. Katika mwaka wake wa kwanza kama Mkuu wa nchi, Rais Félix Tshisekedi alipitisha mpango kabambe ulioitwa "Mpango wa Kidijitali wa Kitaifa" ili "kuandaa nchi kwa ujio wa mapinduzi ya nne ya viwanda, yaani fourth industrial revolution".[12]

Mnamo tarehe 7 Februari 2020, Mbunge wa Bunge la Jamhuri ya Kidemokrasia ya Kongo alianzisha muswada wa sheria kuhusu usalama wa mtandao na uhalifu wa kimtandao kwa matumaini ya kuziba pengo la kisheria katika sekta hii.[13]Mnamo 24 Septemba 2020, nchi hiyo ilizindua, kupitia Wizara ya Posta, Mawasiliano ya simu na Teknolojia Mpya ya Habari na Mawasiliano (PTNTIC), kitambulisho cha kiotomati cha simu zote zinazotumika nchini, na kuletwa kwa Usajili wa Kifaa cha Mkononi (MDR).[14]

HAKI ZA BINADAMU NA KUTENGWA KIDIJITALI

Japokuwa viwango vya kupenya kwa mtandao vilipanda kutoka 17% mnamo 2019 hadi 19% mnamo 2020, bado kuna mgawanyiko wa kidijitali kwa ufikiaji, upatikanaji na ujumuishaji wa jamii katika Jamhuri ya Kidemokrasia ya Kongo.[15]

Kutokana na ripoti ya 2018 iliyotolewa na Global System for Mobile Application (GSMA) iliyopewa jina, "Kubadilisha ushuru wa simu ya rununu katika Jamhuri ya Kidemokrasia ya Kongo kusaidia ukuaji wa uchumi kupitia mfumo rafiki wa kifedha", inasemekana kuwa ushuru ni "Kikwazo" kwa ujumuishaji wa kidijitali nchini JDC, kwani gharama ya mawasiliano ya rununu ina tija kubwa kwenye bajeti ya kaya.[16]

Pamoja na kuanzishwa kwa ushuru wa vifaa vya rununu katika Jamhuri ya Kidemokrasia ya Kongo, watumiaji wa huduma ya mawasiliano

8. QUARTZ AFRICA : https://qz.com/africa/1187727/the-dr-congo-is-using-a-decades-old-law-to-shut-down-the-internet/
9. LEGANET.CD – Lois cadre Telecoms RDC: http://www.leganet.cd/Legislation/JO/2003/JO.25.01.2003.PT.pdf
10. SCOOPRDC.NET : https://scooprdc.net/2020/12/16/nouvelle-loi-sur-les-telecoms-et-tic-voici-quelques-innovations/#:~:text=La%20loi%20sur%20les%20t%C3%A9l%C3%A9communications,par%20le%20pr%C3%A9sident%20F%C3%A9lix%20Tshisekedi
11. LEGANET.CD – lois cadre telecomms RDC: http://www.leganet.cd/Legislation/Droit%20economique/telecommunication/LC.013.2002.16.10.2002.htm
12. Zoom-Eco – Plan national du Numerique : https://zoom-eco.net/a-la-une/rdc-enfin-le-plan-national-du-numerique-valide/
13. Proposition de lois sur la Cyber-securite et Cyber-Criminalite: https://www.radiookapi.net/2020/02/19/emissions/parole-aux-auditeurs/la-proposition-de-loi-sur-la-cybersecurite-et
14. Lancement RAM : https://econews.cd/g?post=1037
15. https://www.gsma.com/mobilefordevelopment/wp-content/uploads/2016/01/gsma-inclusion-num%C3%A9rique-et-fiscalit%C3%A9-dans-le-secteur-de-la-t%C3%A9l%C3%A9phonie-mobile-en-r%C3%A9publique-d%C3%A9mocratiq-e-du-congo-summary.pdf
16. https://www.gsma.com/mobilefordevelopment/wp-content/uploads/2016/01/gsma-inclusion-num%C3%A9rique-et-fiscalit%C3%A9-dans-le-secteur-de-la-t%C3%A9l%C3%A9phonie-mobile-en-r%C3%A9publique-d%C3%A9mocratiq-e-du-congo-summary.pdf

watalazimika kulipa kati ya Dola za Kimarekani 0.17 kwa kifaa cha 2G na Dola za Kimarekani 1.17 kwa vifaa vya 3G / 4G / + mara moja kwa mwezi kwa kipindi cha miezi sita.[17] huduma duni ya huduma za kidijitali umeongeza wimbi la hasira kutoka kwa watu binafsi, vikundi vya watumiaji na harakati za raia kote nchini.

Tangu Machi 2019, LUCHA, kikundi cha vijana cha harakati za kiraia, iliandaa maandamano ya amani mbele ya majengo ya kampuni za mawasiliano ili kudai huduma bora na ushirikiano zaidi na vikosi vya usalama kushughulikia changamoto za wateka nyara ambao hutumia huduma za mawasiliano kutisha familia za wahasiriwa na kudai fidia.[18] Mnamo 18 Agosti 2020, raia mmoja aliwasilisha malalamiko Mahakama ya Kibiashara ya Kisangani (mkoa wa Tshopo) akituhumu Orange DRC, kampuni tanzu ya kikundi cha mawasiliano ya kimataifa cha Ufaransa, Orange, kwa "kukiuka uaminifu".[19]

MAENDELEO CHANYA YA KUKUZA UJUMUISHAJI NA HAKI ZA BINADAMU

Mnamo Novemba 25 2020, Jamhuri ya Kidemokrasia ya Kongo ilipitisha sheria mpya ambayo itasimamia mawasiliano ya simu badala ya Mfumo wa sheria ya Oktoba 16 2020 ambayo ilitawala sekta hii kwa takribani miaka 18 na ambayo vifungu vyake vingine tayari vilionekana kuwa na utata na uhalisia katika uvumbuzi wa Teknolojia mpya za Habari na Mawasiliano.

Lakini pia, katika robo ya tatu ya mwaka wake wa kwanza madarakani, Rais Félix Tshisekedi alichukua mpango wa kidijitali huku akiamini kuwa TEHAMA bila shaka itachangia utendaji wa uchumi wa Kongo, wakati huo huo ikiimarisha huduma za kijamii, uboreshaji wa maarifa, ufanisi wa taasisi na vita dhidi ya umaskini.[20]

Mnamo tarehe 7 Februari 2020, muswada wa usalama wa mtandao na uhalifu wa kimtandao uliwasilishwa na Naibu katika Ofisi ya Bunge la Jamhuri ya Kidemokrasia ya Kongo.

Katika hotuba yake, alielezea kusikitishwa kwake kwamba hakuna

17. Site web du Sevice RAM: https://www.ram.cd/FAQ.aspx
18. La Lucha en Revendication devant les telecoms: https://www.rfi.fr/fr/afrique/20190511-rdc-lucha-manifestations-airtel-telecommunications-geolocalisation-kidnapping
19. Orange RDC assignee en justice: https://zoom-eco.net/a-la-une/rdc-la-societe-orange-assignee-en-justice-par-un-de-ses-abonnes-pour-abus-de-confiance/
20. Validation du plan national du Numerique: https://zoom-eco.net/a-la-une/rdc-le-chef-de-letat-lance-les-travaux-de-validation-du-plan-national-du-numerique/

sheria yoyote iliyopitishwa katika nchi hii inayoshughulikia ulindaji wa data binafsi kwenye nyanja ya mtandao.

Hii inapelekea kuwa ngumu, katika hatua ya sasa, kuzuia wahalifu wa kimtandao ili kudhibiti tabia zao wakati huo "wakiwezesha nafasi za matumizi mtandaoni halisi, ili pawe mahali salama kwa kidijitali kuishi."

HITIMISHO NA MAPENDEKEZO

Kwa miaka miwili iliyopita, Jamhuri ya Kidemokrasia ya Kongo imepata mabadiliko makubwa yanayoathiri moja kwa moja suala la ujumuishaji wa kidijitali na haki za binadamu.

Pamoja na mambo mengine, kuna ukiukwaji wa haki za watumiaji - kwa upande mmoja, mamlaka iliyopo na kwa upande mwingine na watoa huduma za kidijitali chini ya sheria isiyoeleweka na iliyopitwa na wakati.[21] Sera na kanuni zingine zinaweza kutekelezwa katika mitazamo: kupunguza mgawanyiko wa kidijitali, kuimarisha haki za binadamu za raia wa Kongo na kuhakikisha usalama wa kitaifa n.k.

Kuhusiana na sababu zinazopunguza ujumuishaji wa kidijitali na haki za binadamu katika Jamhuri ya Kidemokrasia ya Kongo, tunaona:

- Asilimia 87.5% ya watoa habari wetu muhimu walitaja kutokuwa na elimu ya kidijitali kama jambo muhimu linalopunguza ujumuishaji wa jumla wa kidijitali;
- Asilimia 37.5% walisema kuwa kuna ukosefu wa ushirikiano kati ya wadau wa kidijitali unadhoofisha utekelezaji wa haki za binadamu na ujumuishaji katika jamii.
- Asilimia 37.5% ya watoa habari wetu muhimu walitaja kwamba sheria haijitoshelezi pia inaweka kikomo cha kukuza haki za kidijitali nchini DRC.

Wadau tofauti katika ekolojia ya kidijitali nchini DRC kutoka asasi za kiraia, vyombo vya habari, sekta binafsi, na sekta ya umma wametoa mapendekezo mbali mbali ya kukuza ujumuishaji wa kidijitali pamoja na haki za binadamu. Hii ni pamoja na:

- Kuimarisha ushirikiano kati ya wadau wanaohusika katika sekta ya kidijitali nchini Jamhuri ya Kidemokrasia ya Kongo.
- Kukuza elimu juu ya teknolojia mpya ya habari na mawasiliano katika jamii.
- Kuongeza uelewa wa raia juu ya haki zao mtandaoni.
- Kuongeza ushawishi wa kukagua sera na kanuni za kidijitali katika Jamhuri ya Kidemokrasia ya Kongo.
- Kutengeneza mwongozo wa NTICs, pamoja na mtandao, kupatikana kwa raia wote;
- Kuunda mfumo wa kisheria na miundombinu ya kidijitali.

21. Quartz Africa: https://qz.com/africa/1187727/the-dr-congo-is-using-a-decades-old-law-to-shut-down-the-internet/

LONDA

DRC HAKI ZA DIGITALI NA UJUMUISHAJI 2020 RIPOTI

UCHAPISHAJI WA PARADIGM INITIATIVE

PARADIGM INITIATIVE

Paradigm Initiative
374 Borno Way, Yaba, Lagos, Nigeria
Email: media@paradigmhq.org
www.paradigmhq.org
@ParadigmHQ